

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА СУЧАСНІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ ПОЛІТОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ

Сучасна вища освіта перебуває у стані перманентної трансформації, зумовленої процесами глобалізації, цифровізації, а також європейської інтеграції. У цьому контексті актуальності набуває також проблема підготовки фахівців у галузі політичних наук. Політологія є як науковою, так і освітньою галуззю, що відіграє важливу роль у формуванні громадянської компетентності, політичної культури, аналітичного та критичного мислення тощо. Удосконалення професійної підготовки політологів може базуватися як на сучасних вітчизняних розробках, так і на вивченні й адаптації закордонного досвіду. Вважаємо, що для удосконалення професійної підготовки фахівців в Україні важливим може бути досвід Республіки Польща, яка реформувала систему вищої освіти згідно із принципами Болонського процесу та успішно інтегрувалася у Європейський освітній простір.

Варто зазначити, що підготовка майбутніх політологів здійснюється у цілій низці польських закладів вищої освіти. Це, зокрема, Варшавський університет, Ягеллонський університет у Кракові, Університет Казимира Великого у Бидгощу, Університет Марії Кюрі-Склодовської у Любліні та ін.

Аналіз наукової літератури, а також досвіду підготовки політологів у закладах вищої освіти Польщі дав змогу констатувати її орієнтацію на поєднання фундаментальної теоретичної підготовки та практичної спрямованості навчання. Відтак методологічними засадами підготовки фахівців у галузі політичних наук є компетентнісний, міждисциплінарний та практико орієнтований підходи. При цьому особлива увага звертається на формування низки компетентностей, серед яких: аналітичні, дослідницькі, комунікативні та цифрові, що, безперечно, необхідні для ефективного виконання завдань професійної діяльності.

Принагідно зазначимо, що підготовка майбутніх політологів у Польщі здійснюється як на бакалаврському, так і на магістерському рівнях. Ступенева освіта дає змогу забезпечити наступність і

варіативність змісту освіти, а академічна автономія університетів – максимально наблизити навчальні плани до потреб ринку праці і забезпечити формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти шляхом розширення вибіркової складової.

В освітньому процесі закладів вищої освіти Польщі при підготовці майбутніх політологів широко використовується як традиційний, так й інноваційний інструментарій. Щоправда, у сучасних умовах дедалі меншу частку в загальному обсязі навчального навантаження становлять лекції, адже їх вважають найменш ефективною формою набуття знань і вмінь, наголошуючи на необхідності доповнення аудіовізуальним матеріалом або навіть дискусіями на визначені теми. Поряд із практичними чи семінарськими заняттями у навчальних програмах з'являються такі форми, як воркшопи та виробнича практика. Це різноманіття зумовлене як очікуваннями самих студентів, які володіють іншими навичками й компетентностями, ніж студенти п'ятдесят чи сто років тому, так і тиском чиновників і потенційних роботодавців, які дедалі частіше розглядають вищу освіту етапом підготовки до професійної діяльності, а не школою аналітичного мислення, що дає змогу орієнтуватися у все складнішій і мінливій соціальній реальності [1, с. 26]. Відтак до найбільш поширених методів належать дискусії, дебати, аналіз політичних кейсів, рольові і ділові ігри, моделювання політичних процесів, проектна діяльність тощо. Їх практикують з метою розвитку критичного мислення, формування умінь аргументувати власну позицію, аналізувати складні суспільно-політичні явища і процеси, приймати виважені й обґрунтовані рішення.

Розвиток інформаційного суспільства неминуче сприяє активному впровадженню у процес професійної підготовки фахівців у галузі політичних наук цифрових технологій. Зокрема, у закладах вищої освіти застосовуються платформи дистанційного навчання, мультимедійні ресурси, електронні бази даних, онлайн-дискусії, що сприяє підвищенню доступності освіти та розвитку цифрової грамотності студентів. Сьогодні також набувають поширення змішані форми навчання, що поєднують як аудиторний, так і дистанційний формат навчання [1; 2].

Дослідницька складова навчання майбутніх політологів забезпечується виконанням наукових робіт, участю у проєктах, здійсненням аналізу емпіричних даних, використанням кількісних та якісних методів дослідження [3].

Практична орієнтованість підготовки майбутніх політологів забезпечується шляхом організації стажувань у державних установах, органах місцевого самоврядування, громадських організаціях, аналітичних центрах тощо. Широкий спектр установ та організацій забезпечує взаємодію студентів із реальним політичним середовищем і зануренням у політичні процеси. Майбутні фахівці набувають професійного досвіду, формують практичні уміння та навички, адаптуються до майбутньої професійної діяльності, безпосередньо пізнають різні її грані.

Отже, підготовка політологів у закладах вищої освіти Республіки Польща характеризується системністю, гнучкістю та орієнтацією на сучасні освітні тенденції. Вона поєднує традиційний та інноваційний інструментарій, забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок, спрямовується на формування професійних компетентностей та відповідає вимогам європейського освітнього простору. Вивчення та узагальнення цього досвіду може посприяти вдосконаленню підготовки фахівців у галузі політичних наук в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Żukiewicz P., Fellner R. Polska politologia w obliczu wyzwań nauki cyfrowej. Wrocław : Instytut Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego, 2015. 247 s.
2. Żukowski A., Hartliński M. Digitalization and Political Science in Poland. Kneuer, M., & Milner, H. V. (Eds.). Political Science and Digitalization - Global Perspectives. Opladen, Berlin & Toronto : Verlag. Barbara Budrich 2019. Pp. 163–174.
3. Obacz P., Cichoń D., Szczerbak W., Rosowski T. Obecny stan i przyszłość polskiej politologii w opiniach jej przedstawicielek i przedstawicieli. Kraków, 2025. 251 s.